

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 251/03-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. decembra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť RNDr. G. K., bytom B., zastúpenej advokátom JUDr. M. J., B., vo veci porušenia jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach postupom a rozhodnutím Krajského súdu v Bratislave vo veci sp. zn. 15 Co 162/01 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť RNDr. G. K. **o d m i e t a** pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 31. júla 2002 doručené podanie RNDr. G. K. (ďalej len „sťažovateľka“), bytom B., označené ako „Ústavná sťažnosť“. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka sa ňou „*domáha ochrany svojho základného práva na spravodlivý proces a tiež finančného zadosťučinenia*

za nemajetkovú ujmu, ktorá jej vznikla porušením práva na spravodlivý proces v konaní vedenom pred Krajským súdom v Bratislave pod č. číslo 15 Co 162/01 a rozhodnutej rozsudkom toho súdu z 5. marca 2002 číslo 15 Co 162/01 – 193, doručeným právnenému zástupcovi navrhovateľky 6. júna 2002“.

Sťažovateľka ďalej uviedla:

„Navrhovateľka ako podielnička otvoreného podielového fondu Sporofond, prostredníctvom svojho právneho zástupcu JUDr. M. J., podala 19. januára 1996 na bývalom Obvodnom súde Bratislava 1 (ako žalobkyňa v 315 rade) žalobu, ktorou sa (spolu s ďalšími žalobcami) domáhala náhrady škody spôsobenej nezákonnými rozhodnutiami Ministerstva financií SR a ministra financií.

... Právny zástupca navrhovateľky, na základe výzvy bývalého Obvodného súdu Bratislava 1 dňa 18. 4. 1996, písomne spresnil, kto je v danom prípade žalobcom.

... Okresný súd Bratislava 1 (ako nástupca bývalého Obvodného súdu Bratislava 1) rozsudkom z 5. 2. 2001 č. 9 C 16/96-95 žalobu zamietol. Rozsudok bol právnenému zástupcovi navrhovateľky doručený 6. 4. 2001.

Proti rozsudku Okresného súdu Bratislava 1 z 5. 2. 2001 č. 9 C 16/96-95, podal právny zástupca navrhovateľky v zákonnej lehote odvolanie, ktoré doplnil písomným podaním doručeným do podateľne Krajského súdu v Bratislave 12. 12. 2001.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 5. 2. 2002 č. 15 Co 162/01-193, rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 5. 2. 2002 č. 15 Co 162/01-193 bol právnenému zástupcovi navrhovateľky doručený 6. 6. 2002.“

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti namietala porušenie svojho základného práva na súdnu a právnu ochranu a práva na spravodlivý proces a v tejto súvislosti uviedla:

„Krajský súd v Bratislave porušil v konaní vedenom pod č. 15 Co 162/01 právo navrhovateľky na spravodlivý proces tým, že

1. nerozhodol o návrhu na pripustenie dovolania, a to napriek dvom písomným návrhom právneho zástupcu navrhovateľky obsiahnutým v odvolaní z 12. 4. 2001 a v doplnení odvolania z 12. 12. 2001,
2. nezaoberal sa argumentmi žalujúcej strany

- a) *preukazujúcimi porušenie jej práva na spravodlivý proces v konaní pred prvostupňovým súdom a tiež arbitrárnym výkonom spravodlivosti zo strany prvostupňového súdu,*
  - b) *preukazujúcimi aktívnu legitímáciu žalobcov poukázaním na ustanovenie § 5 ods. 2 prvá veta zákona č. 248/1992 Zb. o investičných spoločnostiach a investičných fondoch,*
  - c) *preukazujúcimi nesprávny úradný postup žalovanej strany,*
3. *v odôvodnení rozsudku súd nevysvetlil*
- a) *prečo neakceptoval argumenty žalujúcej strany preukazujúce aktívnu legitímáciu žalobcov (ustanovenie § 5 ods. 2, prvá veta zákona č. 248/1992 Zb. o investičných spoločnostiach a investičných fondoch a tiež preukazujúce nesprávny úradný postup žalovanej strany,*
  - b) *prečo priznal žalovanej strane náhradu trov právneho zastúpenia*
  - c) *a nezaoberal sa príčinami sporu.*

... Právny zástupca navrhovateľky v odvolaní z 12. 4. 2001 (str. 26 odvolania), ako aj v doplnení odvolania z 12. 12. 2001 (str. 8 doplnenia odvolania) navrhol, aby Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd (v prípade ak potvrdí rozsudok prvostupňového súdu) podľa § 238 ods. 3 písm. a) OSP vo výroku svojho rozhodnutia vyslovil, že dovolanie v danej právnej veci je prípustné, a to z dôvodu, že ide o vec po právnej stránke zásadného významu. Zásadný právny význam rozhodnutia, podľa žalujúcej strany, spočíva v otázke, či sa rozhodnutie štátneho orgánu vykonávajúceho dozor nad činnosťou investičných spoločností spravujúcich podielové fondy môže priamo dotknúť práv alebo chránených záujmov podielnikov podielového fondu, a či sú podielníci podielového fondu účastníkmi správneho konania podľa § 14 ods. 1 Správneho poriadku (v súvislosti so znením ustanovenia § 5 ods. 2, prvá veta zákona č. 248/1992 Zb. o investičných spoločnostiach a investičných fondoch); zodpovedanie tejto otázky považovala žalujúca strana za zásadné z dôvodu určenia možností obrany občanov pred svojvoľnými zásahmi orgánov štátu do práv občanov. Zásadný právny význam rozhodnutia spočíva tiež vo vyriešení otázky, či sa štátny orgán dopustil nesprávneho úradného postupu, ak v rámci správneho konania konal tak, že jeho postup nemal oporu v žiadnom ustanovení zákona; zodpovedanie tejto otázky považujem za zásadné z dôvodu posilnenia princípu zakotveného v Čl. 2 ods. 2 Ústavy...

Krajský súd v Bratislave na pojednávaní 27. 11. 2001 síce vyzval právneho zástupcu navrhovateľky, aby doplnil v čom vidí zásadný význam predmetného sporu, ale na pojednávaní 5. 3. 2002 (na ktorom o veci rozhodol) sa týmto návrhom právneho zástupcu navrhovateľky vôbec nezaoberal.

Tým, že Krajský súd v Bratislave sa nezaoberal návrhom právneho zástupcu navrhovateľky na pripustenie dovolania podľa § 238 ods. 3 písm. a) OSP a ani nerozhodol o návrhu na pripustenie dovolania, a to napriek dvom písomným návrhom právneho zástupcu navrhovateľky (obsiahnutým v odvolaní z 12. 4. 2001 a v doplnení odvolania 12. 12. 2001) postupoval v rozpore so zásadami vyjadrenými v Čl. 46 ods. 1 a v Čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ako aj v Čl. 36 ods. 1 a v Čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a odoprel tak navrhovateľke právo na spravodlivý proces a porušil v jej neprospech Čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a Čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

... Krajský súd v Bratislave sa v konaní nezaoberal argumentmi (dôvodmi odvolania), ktoré právny zástupca navrhovateľky predložil v odvolaní z 12. 4. 2001, v doplnení odvolania z 12. 12. 2001 a ktoré predniesol aj ústne na pojednávaní 5. 3. 2002. Boli to ďalej uvedené argumenty...

Právo na spravodlivý proces vyžaduje, aby rozhodnutie súdu bolo odôvodnené. ...Otázka aktívnej legitímácie žalobcov v predmetnom spore bola od počiatku takpovediac skúšobným kameňom celej žaloby. Z toho dôvodu bola tomuto problému v žalobe venovaná osobitná časť a argumenty na podporu aktívnej legitímácie Krajskému súdu v Bratislave predložil právny zástupca navrhovateľky... Krajský súd v Bratislave nemusel prijať argumentáciu..., avšak v odôvodnení rozsudku z 5. marca 2002 číslo 15 Co 162/01 – 193 mal vysvetliť prečo neakceptoval argumenty žalujúcej strany, ... tým porušil právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré je súčasťou práva na spravodlivý proces.

Krajský súd v Bratislave v odôvodnení rozsudku nevysvetlil prečo priznal žalovanej strane náhradu trov právneho zastúpenia. Žalovaným bola Slovenská republika reprezentovaná Ministerstvom financií SR. Ministerstvo financií SR, ako ústredný orgán štátu je nepochybne vybavené organizačným útvarom zabezpečujúcim právnu službu a určite zamestnáva právnikov, ktorí ho môžu v súdnych sporoch zastupovať. Ak sa teda Ministerstvo financií nechá v súdnom spore zastupovať externistom - komerčným právnikom (ako to bolo v tomto prípade)nemožno trovy právneho zastúpenia považovať (v zmysle §

142 ods. 1 OSP) za trovy potrebné na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý nemal vo veci úspech. Aj tým, že priznanie náhrady trov... neodôvodnil, porušil Krajský súd v Bratislave právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré je súčasťou práva na spravodlivý proces.

Krajský súd v Bratislave sa v odôvodnení rozsudku z 5. marca 2002 číslo 15 Co 162/01 – 193 vôbec nezaoberal príčinami sporu. Aj tým porušil právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré je súčasťou práva na spravodlivý proces.“

Sťažovateľka sa vo svojom podaní domáha tohto rozhodnutia:

„Na základe uvedeného navrhovateľka navrhuje, aby Ústavný súd SR rozhodol, že Slovenská republika, zastúpená Krajským súdom v Bratislave v konaní vedenom pred Krajským súdom v Bratislave pod č. číslom 15 Co 162/01 právo na spravodlivý proces zakotvené v Čl. 47 až 50 Ústavy SR, v Čl. 36 až 40 Listiny základných práv a slobôd, v Čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v Čl. 14 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach porušila.

Zároveň navrhujem, aby podľa § 56 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. Ústavný súd SR rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 5. marca 2002 číslo 15 Co 162/01 – 193 zrušil a podľa § 56 ods. 3 písm. b) vrátil vec Krajskému súdu na ďalšie konanie.

Navrhovateľka tiež, navrhuje aby Ústavný súd SR rozhodol, že Slovenská republika, zastúpená Krajským súdom v Bratislave, je povinná zaplatiť navrhovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 20.000,- Sk, a to do 30 dní od vyhlásenia rozhodnutia Ústavného súdu SR.“

Keďže sťažnosť v predloženej podobe neobsahovala všetky predpísané náležitosti sťažnosti v zmysle zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ústavný súd vyzval listom z 30. októbra 2002 právneho zástupcu sťažovateľky na upresnenie a doplnenie náležitostí podania podľa § 50 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde a na zosúladenie petitu s obsahom podania. V doplnenom podaní, ktoré došlo ústavnému súdu 18. novembra 2002 bolo znenie petitu v jeho prvej časti upravené nasledovne:

„Na základe uvedeného v mene mojej klientky navrhujem, aby Ústavný súd SR rozhodol, že Slovenská republika, zastúpená Krajským súdom v Bratislave v konaní vedenom pred Krajským súdom v Bratislave pod č. číslom 15 Co 162/01 právo sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie zakotvené v Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd a v Čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, ako aj právo sťažovateľky na súdu a inú právnu ochranu zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, v Čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd porušila.“

V ostatných častiach petit zodpovedal svojím obsahom pôvodnému podaniu.

Sťažovateľka 6. marca 2003 ústavnému súdu doručila ďalšie doplnenie sťažnosti, v ktorom bol preformulovaný návrh na rozhodnutie. Podľa neho sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd rozhodol takto:

„Krajský súd v Bratislave rozsudkom 15 Co 162/01 porušil právo RNDr. G. K., bytom B., na spravodlivé súdne konanie zakotvené v Čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd a v Čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach, ako aj jej právo na súdnu a inú právnu ochranu zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, v Čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd.

Ústavný súd SR zrušuje rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 5. marca 2002 č. 15 Co 162/01 – 193 a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

RNDr. G. K. Ústavný súd SR priznáva finančné zadostučinenie vo výške 20.000,- Sk, ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezů Ústavného súdu SR.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) od 1. januára 2002 oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd upravených v ústave, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak

o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd. Podmienky konania ústavného súdu o sťažnostiach, ako aj ich predpísané náležitosti sú upravené v zákone o ústavnom súde, pričom nesplnenie niektorej z nich má za následok odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde, pričom zisťoval, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 tohto zákona. Pri predbežnom prerokovaní podnetu ústavný súd skúma aj to, či nejde o zjavne neopodstatnenú sťažnosť.

Zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu vôbec nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo. Za zjavne neopodstatnenú je preto možné považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02).

Sťažovateľka tvrdila, že bolo porušené jej právo na súdnu ochranu (právo na spravodlivý proces), pričom podrobnejšie odôvodnenie porušenia tohto svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj ostatných označených práv) rozviedla v sťažnosti v rovnakom rozsahu, ako to už urobila v odvolaní podanom Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“). Uviedla, že krajský súd sa nezaoberal príčinami sporu, jej argumentáciou v odvolaní a v odôvodnení nevysvetlil, prečo ich neakceptoval, ani prečo priznal žalovanej strane náhradu trov konania.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Právo na prístup k súdnej ochrane však nemá absolútnu povahu. Účelom čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému prístup k súdnej ochrane a k súdu ako k orgánu verejnej moci, ktorý vykonáva súdnu moc podľa čl. 142 ústavy. Právo zaručené čl. 46 ods. 1 ústavy umožňuje každému, aby sa po

splnení predpokladov ustanovených zákonom stal účastníkom súdneho konania. Ak osoba splní predpoklady ustanovené zákonom, súd musí osobe (právnickej aj fyzickej) umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) právo na súdnu ochranu sa však nestotožňuje s procesným úspechom.

Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t. j. či v konaní pred nimi nedošlo k porušeniu ústavnoprávných princípov konania (čl. 46 až 50 ústavy). Táto právomoc ústavného súdu však nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti hodnotiť názory všeobecných súdov, ku ktorým tieto dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov, ak tento výklad a použitie zákonov neporušujú uvedené ústavnoprosesné princípy (II. ÚS 54/02). Reálne uplatnenie a garantovanie základného práva na súdnu ochranu nielen neznamená právo na úspech v konaní, ale ani nárok na to, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania.

Právo sťažovateľky na spravodlivý proces zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. mája 1999, Recueil III/1997). Ústavný súd zhodne s Európskym súdom pre ľudské práva však neskúma, či sú dôvody uvedené v rozhodnutí vecne správne (*Van de Hurk v. Holandsko* z 19. apríla 1994, A, č. 288, § 61, správa Komisie vo veci *Fouquet v. Francúzsko*, Recueil I/1996, s. 29). Je vecou ústavnej zodpovednosti celej sústavy všeobecných súdov, aby chránili zákonnosť spôsobom, ktorý je vecne správny, primerane odôvodnený a nie je arbitrárny.

Ústavný súd vo vzťahu k namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky preskúmal, či postup krajského súdu nebol svojvoľný a či mal oporu v zákone.

Z predložených príloh k sťažnosti ústavný súd zistil, že namietané rozhodnutie, rozsudok krajského súdu č. k. 15 Co 162/01-193, bolo vydané v konaní o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 9 C 16/96-95 z 5. februára 2001, ktorým tento súd zamietol žalobu sťažovateľky proti Slovenskej republike – Ministerstvu financií Slovenskej republiky o náhradu škody v zmysle zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu a jeho nesprávnym úradným postupom.

Krajský súd ako súd odvolací v zmysle § 214 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) po preskúmaní veci v celom rozsahu podľa § 212 ods. 1 OSP napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny podľa § 219 OSP, keď po vyhodnotení právnej situácie konštatoval, že okresný súd „*správne... rozhodol, keď žalobu podielnikov investičného fondu Sporofond na náhradu ich škody smerujúcu voči štátu zamietol pre nedostatok ich aktívnej vecnej legitímácie, nakoľko absentovalo ich postavenie účastníka v správnom konaní podľa § 14 ods. 1 zák. č. 71/1967 Zb., v ktorom boli vydané rozhodnutia, ktoré ako nezákonné mali škodu spôsobiť*“.

Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil. V rozhodnutí o odvolaní sťažovateľky sú uvedené skutkové okolnosti sporu, odôvodnené závery týkajúce sa právneho posúdenia sporu, ako aj štandardné rozhodnutie o trovách odvolacieho konania.

Ústavný súd uzavrel, že označené rozhodnutie krajského súdu neobsahuje také skutočnosti, ktoré by poukazovali na možnosť porušenia označeného základného práva alebo ktoré by svedčili o porušení ústavnoprocených princípov (čl. 46 až 50 ústavy).

Sťažovateľka namietla porušenie základného práva na súdnu ochranu takým postupom a rozhodnutím krajského súdu, ktorý zjavne nie je v príčinnej súvislosti so žiadnym porušovaním základných práv. Sťažovateľka bola v označenom spore žalobkyňou, krajský súd v jej veci na základe jej návrhu konal a rozhodol, svoje rozhodnutie náležite odôvodnil na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať.

Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie je a ani nemôže byť ďalšou opravnou inštanciou v systéme všeobecného súdnictva. Preto nemôže nahrádzať postupy a rozhodnutia všeobecných súdov spôsobom, akým to požaduje sťažovateľka, a tak preberať na seba ústavnú zodpovednosť všeobecných súdov za ochranu zákonnosti podľa § 1 OSP, ak sa táto ochrana poskytla bez porušenia ústavnoprocených princípov ustanovených v čl. 46 až 50 ústavy, ktorých ustálený výklad vyplýva zo stabilnej judikatúry ústavného súdu.

Ústavný súd vychádzajúc zo skutkových okolností, ktoré vyplynuli z predloženého rozhodnutia krajského súdu, z jeho právnych východísk a záverov odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú v celom rozsahu namietaného porušenia základných práv, t. j. aj v rozsahu tvrdení o porušení práv podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 14 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2003